

Í aspergerflokkinum brúka tey elektroniskar bókur, og tí hava næmingarnir bara teldu við í skúla

Fotografur: Roland P

Aspergerflokkur er ein succes

– Nú dāmar mār vār at ganga í skúla, og eg fái nōgv burturúr. Tað sigur 20 ára gamla Lív Holm, sum gongur í einum serflokk í miðnāmsskúla í Danmark. Flokkurin er ætlaður ungum við sjúkuni asperger.

Rannvá G. Fossaberg

Hon líkist flest øðrum 20 ára gomlum gendum. Dāmar vār at vera saman við vinfólki, gongur í biograf og er áhugað í klæðnamóta. Men Lív Holm er tó ikki heilt eins og onnur ung á hennara aldri. Hon hevur eina sjúku, ið nevnist asperger, og tí er hon farin til Danmarkar at ganga í einum serflokk í Midtfyns Gymnasium.

Tolir ikki órógv

Lív Holm hevur triggjar ferðir áður roynt at gingið í miðnāmsskúla í Føroyum, men tað hevur ikki riggað serliga vār.

– Mār dāmdi vār floksfelagarnar og lærararnar, men eg kendi meg allatíð órógv-aða, av tí at vit vóru nōgvir næmingar í flokkinum, og eg hoyrði altíð onkran larm, sigur Lív Holm, sum var átjan ára gomul, tá hon fekk staðfest sjúkuna asperger. Hetta er ein sjúka, sum er eitt

slag av autismu og hevur ávís sjúkueyðkenni. Hjá Lív vísir sjúkan seg fyrst og fremst, við at hon hevur trupult við at konsentrera seg um okkurt ávíst í longri tíð og verður sera lætt órógv-að.

Hevur nýggju floksfelagar

Tá Lív Holm hevði fingið sjúkuna staðfesta var tað ein lætti, tí nú skilti hon og familjan betur, hví tað hevði verið so striltið hjá henni, tær ferðirnar hon hevði gingið í miðnāmsskúla. Stutt eftir at hon hevði fingið staðfest asperger, frætti hon um serligar skúlaflokkar í miðnāmsskúlum í Danmark, sum vóru ætlaðir ungum við asperger. Eingir tilíkir flokkar eru í Føroyum, og tí avgjórði Lív Holm at søkja um pláss at sleppa í ein serflokk á Midtfyns Gymnasium, sum liggur í Ringe.

– Eg var rættiliga spent at vita, hvussu tað mundi fara at gangast mār, tí higartil hevði

eg næstan bara keðilig minnir frá miðnāmsskúlanum. Har-afturat skuldi eg flyta til Danmarkar og eisini tosa danskt, greiðir Lív Holm frá. Hon fall skjótt til í flokkinum, sum einans telur nýggju næmingar, sum allir hava asperger í størri ella minni mun.

– Nú dāmar mār ordiliga vār at ganga í skúla, og eg havi eisini fingið onkra gōða vinkonu í flokkinum, sigur Lív Holm.

Nýta elektroniskar bókur

Stovan, har aspergerflokkurin heldur til, er innrættað á ein heilt serliga hátt, tí um-hvørvið hevur stōra ávirkan á innlæringina hjá tí einstaka næminginum. Hetta merkir, at aftast í skúlastovuni eru nýggju sitipláss við skilaveggi ímillum. Nakað annað, sum ger henda flokkinn øðrvísi í mun til ein vanligan mið-nāmsflokk, er, at næming-arnir hava sjálvdan bókur

við í skúla.

– Tá mann hevur asperger, kann tað verða torført, at skula pakka skúlataskuna og minnast til nōgvar ymiskar bókur hvønn dag. Ístaðin brúka vit elektroniskar bók-ur, soleiðis at vit bara skulu hava eina teldu við í skúla, sigur Lív Holm, sum býr fimm minuttir frá skúlanum á einum ungdómssambýli við starvsfólki. Skúladagurin byrjar hvønn morgun klokkan tjúgu minuttir yvir átta og endar vanliga klokkan trý. Aspergerflokkurin hevur triggjar lærugreinar um dagin, og so fáa næmingarnir eisini hjálpi til at gera heimaarbeiði.

– Hvønn dag uttan fríggjadag skulu vit til obliga-toriska lektiuhjálpi, har onkur hjálpir okkum við at gera heimaarbeiði, og tað riggar bara vār, sigur Lív Holm, sum ynskir, at onnur ung í Føroyum við asperger skulu vita um mōguleikan at fara til Danmarkar í asperger-flokk.

– At koma í ein asperger-flokk hevur havt nōgv at siga fyri meg, tí nú havi eg hug til at útbúgva meg enn meira, sigur Lív Holm og leggur afturat:

– Tað hevði verið stuttligt, um onkur annar føroyingur eisini gekk í flokkinum, sigur Lív Holm.

FAKTA

Asperger syndrom

Asperger er ein sjúkugreining innan autismu. Sjúkan vísir seg aloftast við, at persónurin ikki megnar at samskifta á vanligan hátt við onnur. Harafturat kunnu persónar við asperger hava rørlutrupulleikar, óvanliga stōran áhuga fyri ávísu fyrbrigdum og sermerkt málbrúk. Hesi eyðkennini eru tó skiftandi, og tískil kann tað vera torført, at staðfesta sjúkuna. Navnið, asperger syndrom, kemur frá læknanum Hans Asperger úr Eysturríki, sum í 1944 almannakunngjórði eina lýsing av børnum við omanfyreivndu sjúkueyðkennum. Frágreiðingin um hesi børnini fór í gloymskuna í endanum av 2. Veraldarbardaga, men í 1980unum kom hon fram aftur. Bretin Lona Wing gjórði eitt stōrt arbeiði við at lýsa sjúkuna, og hon mælti til, at Hans Asperger skuldi heiðrast fyri tað arbeiðið hann frammanundan hevði gjørt, við at brúka hansara navn til sjúkuna. Asperger er nýtt sum heiti á sjúkuni síðani 1992.